

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítélete

A határozat száma: Pfv.I.20.550/2019/5.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke

. Varga Edit előadó bíró

. Mocsár Attila Zsolt bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője:

. Mogyorósi István ügyvéd

(ügyvéd címe)

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe;

ügyintéző: dr. Bérés B. István ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

a felpes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Környéki Törvényszék

5.Pf.20.476/2018/10.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Járásbíró

5.P.21.007/2017/17.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 150.000 (százötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg az államnak külön felhívásra 1.332.100 (egymillió-háromszázharminckétezer-száz) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A 2007. június 25-én létrejött CHF alapú kölcsönszerződés alapján az alperes hitelező 61.183 CHF összegű kölcsön folyósítását, míg a felperes annak szerződés szerinti visszafizetését vállalta 180 hónapon belül. A kölcsön teljes hiteldíj mutatója 7,18%, a kamat tájékoztató jelleggel közölt mértéke pedig - azzal, hogy az irányadó kamat a folyósítás időpontjában a Hirdetményben rögzített mérték - 5,99%. A szerződés részévé váló Üzletszabályzat 10.5. pontja rögzítette a kamatszámítás képletét, továbbá az „annuitásos” módszer alkalmazását (a tőke és a kamat együttesen adják a

törlesztő részletet, melyen belül csupán egymáshoz viszonyított arányuk változik). A szerződés I.4. pontjában a felek kijelentették, hogy a szerződésből fakadó viták rendezésekor az alperesnél vezetett felperesi számlák és nyilvántartások alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el közhiteles aggálytalan bizonyítéknak. A felperes a 2007. június 26-án közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerésben a kölcsönszerződéssel egyező tartalmú kötelezettséget vállalt a kölcsön visszafizetésére. A 2014. évi XL. törvény (DH 2 törvény) értelmében megtörtént a szerződés alapján tisztességtelenül felszámított összegek elszámolása és a tartozás forintosítása, amely szerint a felperes tőketartozása 10.016.644 forint volt. Az elszámolással szemben a felperes nem élt panasszal.

- [2] Mivel a felperes fizetési kötelezettségének nem tett eleget, az alperes a kölcsönszerződést közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával azonnali hatállyal felmondta. A felmondáskor a fennálló tartozásról közjegyzői ténytanúsítvány készült, majd az alperes kérelmére a közjegyző végrehajtási záradék kibocsátásával a felperessel szemben végrehajtást rendelt el.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [3] A felperes keresete a Pp. 369.§ a) pontja alapján a végrehajtás megszüntetésére irányult, elsődlegesen azért, mert álláspontja szerint az alperes követelése érvényesen nem jött létre. A 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének a), b) és j) pontjait megvalósító módon tisztességtelennek tartotta a szerződés I.4. pontját, melynek következtében a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. § (1) bekezdésének c) és d) pontjában szabályozott feltételek sem teljesültek a végrehajtási záradék kiállításakor. Ugyanezen okból e szerződéses kikötés - és az azt megismétlő tartozáselismerés - tisztességtelenség miatti semmisségére is hivatkozott. Másodlagosan a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) 213. § (1) bekezdése c) pontjának megsértése miatti semmisséget is fennállónak tartotta, mert a szerződés az ügyleti kamat mértékét csupán tájékoztató jelleggel tartalmazta. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte, olyan módon, hogy az alperes fizessen meg a részére 1.432.373 forintot. Csatolta az MNB alapkamattal (mint egyenértéki kamattal) elvégzett számítását. Másodlagos kereseti kérelmében az általa elismert tartozásra a végrehajtás korlátozását is kérte.

- [4] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítéletében rámutatott: a szerződés I.4. pontja nem zárta el a felperest attól, hogy a jogviszony fennállása alatt, a felmondáskor és azt követően is nyomon kövesse és vitassa az alperes által kimutatott tartozást. Hangsúlyozta, hogy az alperest e nyilvántartások vezetésére jogszabály kötelezi és jogilag szabályozott keretek között történik az ezzel kapcsolatos banki tevékenység ellenőrzése is. Rámutatott, hogy a ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását az alperes e kikötés hiányában is kérheti, ezért e szerződéses rendelkezés esetleges tisztességtelensége sem vezetne a végrehajtás megszüntetésére, a végrehajtás elrendelése ugyanis a közokiratba foglalt tartozáselismerésen, valamint a közokiratba foglalt felmondáson alapul. A felperesnek a ténytanúsítvánnyal szemben is lehetősége van ellenbizonyításra, helyzetét a sérelmezett kikötés nem teszi hátrányosabbá. Utalt az 1/2018. számú gazdasági elvi határozatban kifejtettekre, melyek szerint a kifogásolt szerződéses rendelkezés nem tartozáselismerés, ezért nem változtatja meg a bizonyítási terhet hátrányosan a fogyasztóra, emiatt nem is tisztességtelen.

- [6] Az elsőfokú bíróság a Pp. 370/B. § (1) bekezdése szerinti érvénytelenség alapjául megjelölt régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének c) pontja kapcsán azt emelte ki, hogy a szerződés az 1/2016. PJE-ben foglaltaknak megfelelően határozta meg az ügyleti kamat mértékét a folyósításkori Hirdetményre utalással. Rámutatott arra is, hogy a felülvizsgált elszámolás alapján a szerződéskötéskor tájékoztató jelleggel közölt kamat azonossá vált a folyósításkori mértékkel, a szerződés ennek megfelelően az irányadó kamatmértéket tartalmazza. A szerződés érvénytelensége iránti kereseti kérelem alaptalanságára figyelemmel az elsőfokú bíróság mellőzte a felperes által csatolt kimutatás vizsgálatát.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyó ítéletének indokai között azt emelte ki, hogy a szerződés I.4. pontjában foglaltak mellett a fogyasztó vitathatja a bank által közölt adatokat és bizonyíthatja ellentétes álláspontját. A kikötés a bizonyítási terhet sem fordította meg, és mivel ez a szerződéses rendelkezés nem tartozáselismerés, annak joghatásai sem érvényesülnek. A bizonyítási teher alakulását a vitatott rendelkezés azért sem befolyásolja, mert a ténytanúsítvány kiállítását és a záradék kibocsátását az alperes e kikötés nélkül is ugyanilyen módon és tartalommal kérhette. Utalt arra, hogy a kikötés esetleges tisztességtelensége is csak annak mellőzésére, nem pedig a végrehajtás megszüntetésére adna lehetőséget.
- [8] A másodfokú bíróság a szerződés érvénytelensége tekintetében sem találta megalapozottnak a fellebbezést. Rámutatott, hogy az első kamatperiódusban az alperes lemondott a kamatváltoztatás jogáról, ezért az irányadó kamat a folyósítás időpontjában azonos mértékű volt a szerződésben tájékoztató jelleggel közölt 5,99%-kal. Megjegyezte: a folyósításkori Hirdetmény ugyancsak 5,99% kamatmértéket tartalmazott, ezért - érvényességi idejére figyelemmel - mellőzte az alperes által csatolt Hirdetmény további vizsgálatát. Hangsúlyozta: a rHpt. által megkövetelt egyértelmű meghatározottság nem jelenti azt, hogy a kamatot számszerűen vagy százalékos mértékben kell megjelölni, elég ha mértéke a szerződés részét képező általános szerződési feltételek alapján megállapítható. Helytállónak találta az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben is, hogy a tisztességtelenség törvény általi kiküszöbölésével az elszámolásban rögzített tisztességes kamatmérték vált a szerződés részévé.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő felperes annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a keresetnek helyt adó ítélet hozatalát kérte. Hivatkozása szerint az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 213. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségüket, ítéleti döntésük ugyanis nem terjed ki a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti felperesi hivatkozásokra, a bíróságok kizárólag a j) ponton alapuló érvelését vizsgálták. Rámutatott arra is, hogy a jogerős ítéletnek a szerződés I.4. pontjára - és a közjegyzői tartozáselismerés megfelelő rendelkezésére - vonatkozó megállapításai a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 209. § (1) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését, valamint a 93/13. EKG irányelv 3. § (1) bekezdését is sértik.
- [10] Hangsúlyozta: a szerződéskötés időpontjában nem lehetett megállapítani a kötelezettség későbbi nagyságát és nem tűnik ki a szerződésből az esedékességet meghatározó feltétel vagy időpont sem, mindezek miatt a kölcsönszerződés nem tartalmazza a záradékolás jogszabályban előírt feltételeit. Az alperes a keresettel támadott, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeket kifejezetten a közjegyzői záradékolás teljesítése érdekében kötötte ki. A bizonytalan jövőbeli feltételek miatt a fogyasztó a banki adminisztráció kiszolgáltatottjává válik anélkül, hogy polgári perben - megelőzve a közvetlen végrehajtás megindítását - érdemi védekezést terjeszthetne elő. A

végrehajtás megszüntetési per szabályai korlátozottabb mozgásteret adnak és az eljárási költségek megelőlegezésére szorítják a fogyasztót, ezért a támadott rendelkezések egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára bontják meg a szerződéses kötelezettségek egyensúlyát.

[11] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségét megsértve nem adta indokát a Hirdetményre vonatkozó indítványa mellőzésének, holott a dokumentum keletkezésének időpontjával kapcsolatban megalapozott kételyt fogalmazott meg.

[12] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének 6-7. oldalain megindokolta a 18/1999. (II.5) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjaira vonatkozó döntését. A szerződés I/4) pontját a rPtk. 209. § (1) bekezdése, a 209/A. § (2) bekezdése, valamint a 93/13. számú EGK Irányelv szempontjából is helyesen ítélték meg a bíróságok, az ugyanis nem tisztességtelen és nem összeegyeztethetetlen az Irányelv fogyasztóvédelmi követelményeivel sem. További érvei szerint a másodfokú bíróság kifejezetten utalt arra: a becsatolt Hirdetmény érvényességi ideje egyértelművé tette, hogy az a folyósításkor hatályos volt.

A Kúria döntése és jogi indokai

[13] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[14] A Pp. 270. § (2) bekezdése, valamint a 275. § (3) bekezdése együttes értelmezéséből kitűnően sikeres felülvizsgálat alapja anyagi jogi vagy az érdemi döntést lényegesen befolyásoló eljárási szabálysértés lehet. A felülvizsgálattal élő felperes a bíróságok anyagi jogi, és az érdemi döntésre kiható súlyos eljárási szabálysértéseit is kifogásolta, melyek - álláspontja szerint - a kereset elutasítására vezettek.

[15] A Kúria a Pp. 213. § (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó felülvizsgálati érvelés kapcsán arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság bár nem tüntette fel az adott jogszabályhely megjelölését, ítéletének 6-7. oldalán - az alperes ellenkérelmében is kifejtettek szerint - részletesen indokolta a 18/1999. (II.5) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének a) és b) pontjaival kapcsolatos álláspontját. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság indokaival és helyesen mutatott rá arra, hogy a kikötés esetleges tisztességtelensége is csupán a kikötés mellőzését, nem a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezné, így nem vonná maga után a végrehajtás megszüntetését.

[16] Megjegyzi a Kúria, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében - annak tartalma szerint - magának a szerződéses konstrukciónak a tisztességességét és ahhoz kapcsolódóan a közvetlen végrehajtás jogosultságát vitatta. E tekintetben a jogszabályok helyes értelmezését tükröző bírói gyakorlatot az 1/2018. gazdasági elvi határozat foglalta össze, melynek lényege, hogy a szerződés I/4. pontja nem joghatályos tartozáselismerés, nem fordítja meg a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára és a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem korlátozza, ezért az ilyen szerződéses rendelkezés nem tisztességtelen. A közvetlen végrehajtás alapja valóban a Vht. 23/C. § szerint záradékolható közokirat, ez azonban nem a sérelmezett szerződéses kikötésen, hanem az adós közokiratba foglalt kötelezettségvállalásán alapul. Megjegyzi a Kúria: az Európai Unió Bírósága a C-32/14. számú határozatában kifejtette, hogy a közvetlen - előzetes polgári per lefolytatása nélkül megindított - végrehajtás nem összeegyeztethetetlen a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 számú Irányelv fogyasztóvédelmi követelményeivel sem. Közvetlen végrehajtás esetén adott az utólagos, a végrehajtás megszüntetésére irányuló per lehetősége, melyben a bizonyító fél - a per sajátos

struktúrája miatt - valóban az adós, a bizonyítás azonban az előzőek értelmében nem a kifogásolt kikötés következtében terheli. Utal a Kúria arra is, hogy az Unió Irányelvei a tagállamokat kötelezik, magánjogi jogvitákban főszabályként nem hatályosulnak közvetlenül. A kifejtettek értelmében a kifogásolt szerződéses rendelkezés a felsorolt okokból nem tisztességtelen, nem bontja meg indokolatlanul a fogyasztó hátrányára a szerződéses kötelezettségek egyensúlyát.

[17] Az esedékesség, illetve a visszafizetési kötelezettség mértéke megállapításának feltételeit a kölcsönszerződés a Hirdetményre, illetve az Üzletszabályzatra utalással tartalmazza, erre tekintettel a Kúria a következők szerint pontosítja a másodfokú bíróság ítéletének indokolását: a szerződés maga rögzíti, hogy a megkötésekor közölt 5,99% mértékű kamat tájékoztató jellegű. A devizaalapú ügyle sajátosságaira, az eltérő kirovó és lerovó pénznemre, valamint a szerződéskötéstől elváló folyósítási időpontra figyelemmel a szerződés megkötésekor közölt kamatmérték akkor is tájékoztató jellegű, ha bizonyos egyedi körülmények miatt esetleg azonos a folyósításkor irányadó kamatmértékkel. Az 1/2016. PJE határozatban kifejtettek alkalmazásával ugyanis szükségyszerű, hogy a szerződés megkötésekor közölt kamatmérték csupán tájékoztató jellegű, a szerződés azzal tesz eleget a meghatározottság követelményének, hogy az irányadó kamat tekintetében a folyósításkori Hirdetmény adataira utal. Ezzel a pontosítással azonban a másodfokú bíróság helyesen foglalt állást a felperes kamatra vonatkozó érveléséről is.

[18] Végezetül rámutat a Kúria arra, hogy a Hirdetménnyel kapcsolatos indítvány teljesítése nem volt szükséges az érdemi döntéshez, a Hirdetmény ugyanis a bank ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben és elektronikus úton is elérhető, megismerhető volt. Nincsen jelentősége az érvénytelenség szempontjából a folyósítási értesítő megküldésének sem, az ugyanis az 1/2016. PJE határozat értelmében csupán a bank egyoldalú, az adós teljesítését segítő nyilatkozata.

[19] Az ismertetett indokok szerint a jogerős ítélet nem sértett jogszabályt, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

Záró rész

[20] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a felperes a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 270. § (1) bekezdésén keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviselővel a felülvizsgálati eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII.22) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint, a 4/A. § értelmében az általános forgalmi adóra is figyelemmel, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan meghatározott ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget. Felülvizsgálati kérelmének eredménytelensége miatt a felperes - külön felhívásra - köteles megfizetni az állam részére az illetékfeljegyzési joga miatt feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59.§ (1) bekezdése és a 74.§ (3) bekezdése alapján alkalmazott, a költségmentesség bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése].

Budapest, 2020. március 11.

. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

BB

bírósági ügyintéző